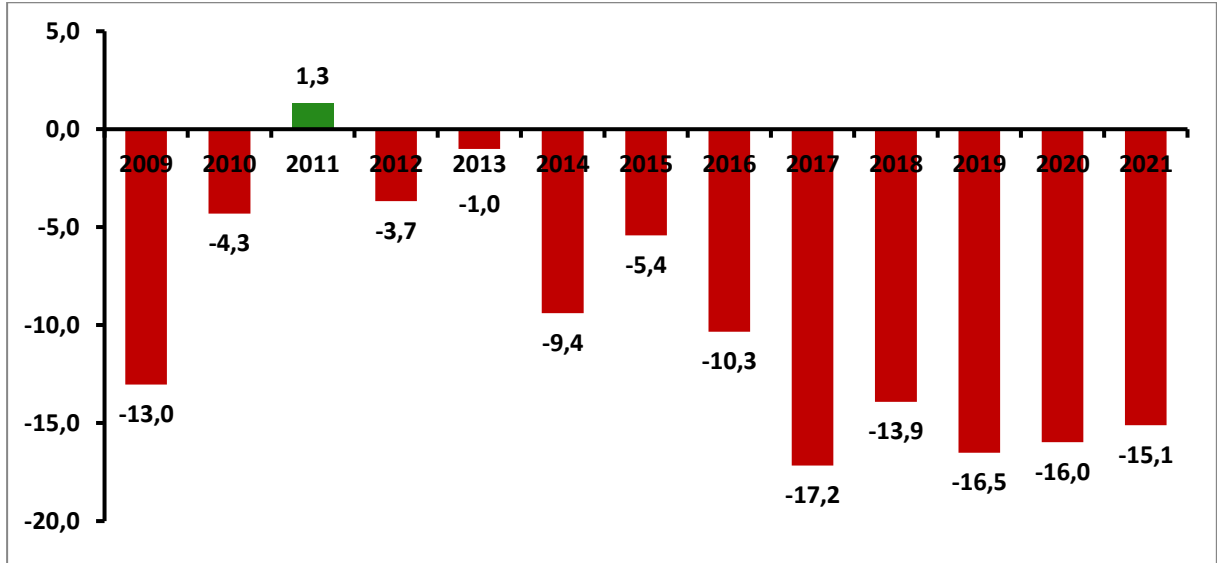

PERAKENDECİLER İÇİN 2021 YILI BEKLENTİLERİN DAHA DÜŞÜK OLDUĞU BİR YIL OLDU

2015 yılı sonrasında gerileme eğiliminde olan TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), 2017 yılında en düşük seviyesine ulaşmış, COVID-19 salgını nedeniyle ilgili dönemlerde de düşük negatif değerlerini korumuştur. 2021 yılı genelinde değerlendirildiğinde, TEPE'nin COVID-19 salgın sürecinin kontrolüne yönelik ülke genelinde alınan sosyal hareketliliği kısıtlayıcı önlemler neticesinde, ilk çeyrekte -17,1 puana, ikinci çeyrekte ise -18,9 puana kadar gerilediği, ancak, aşılama çalışmalarının hız kazanması ve kademeli normalleşme sürecinin başlamasıyla üçüncü ve dördüncü çeyrekte kısmi bir toparlanma eğilimi göstererek, sırasıyla -14,1 ve -10,4 puan değerlerini aldığı görülmektedir.

Perakende güveni Aralık ayında hem geçen yıla hem de geçen aya göre düşüş göstererek 2021 yılını negatif seviyede tamamlamıştır. TEPE'nin 2021 yılı ortalaması -15,1 puan olurken, bu seviye 2020 yılı ortalamasının (-16,0) sınırlı düzeyde üzerindedir. Alt endeksler detayında değerlendirildiğinde, önümüzdeki 3 aya ilişkin tüm beklentilerin (tedarikçilerden sipariş, satış, istihdam ve mağaza sayısı) 2020 geneline göre daha olumsuz, satış fiyatında artış beklentilerinin ise daha yüksek olduğu görülmektedir. 2020 yılına göre daha olumlu değerlendirmeler, geçtiğimiz üç ayda işlerin durumu ile mevcut stok düzeyine ilişkindir. Ekim ayı sonrasında finansal piyasalarda yaşanan hareketliliğin perakende güvenini olumsuz etkilediği ve 2021 yılında olası bir toparlanmayı baskıladığı düşünülmektedir.

Şekil-1. TEPE yıllık ortalama değerler (2009-2021)¹

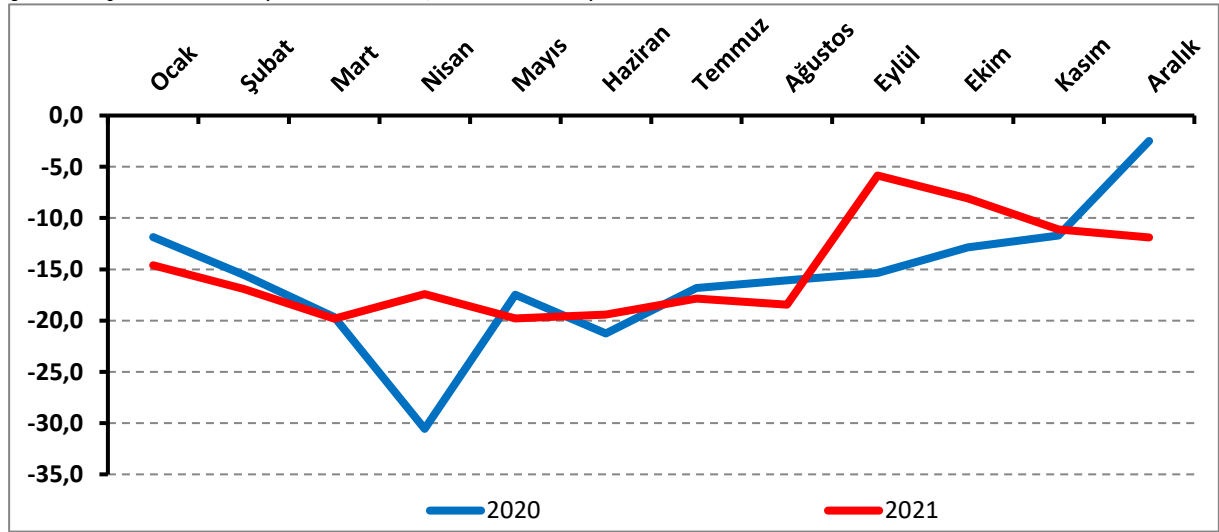
¹ Bültendeki tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakende güveni yılı negatifte tamamladı

TEPE değerleri aylar itibarıyla incelendiğinde, endeks değerlerinin 2021 yılı Nisan, Haziran, Eylül, Ekim ve Kasım ayları dışında 2020 yılının aynı dönemlerine göre daha düşük olduğu izlenmektedir. TEPE'nin 2020 yılı ortalaması -16,0 puan iken, 2021 yılı ortalaması -15,1 puandır. Bir önceki yıla kıyasla görülen iyileşmenin, 2020 yılında COVID-19 nedeniyle yaşanan sert düşüşler sonrası görülen kısmi toparlanma olduğu düşünülmektedir. Ancak devam eden COVID-19 salgın süreci ve son çeyrekte finansal piyasalarda yaşanan hareketliliğin olası bir toparlanmayı sınırlandırdığı değerlendirilmektedir.

Aralık ayında -11,9 puan değerini alan TEPE, bir önceki aya göre 0,8 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 9,4 puan azaldı. TEPE değerinin aylık ve yıllık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki kötüleşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki değişimler endekse olumlu yansıdı. Eylül ayında görece olarak iyileşme görülse de devam eden aylardaki düşüşüyle TEPE, 2021 yılının tamamında negatif değer aldı.

Şekil-2. Şekil-2. TEPE (Ocak – Aralık; 2020 – 2021)

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

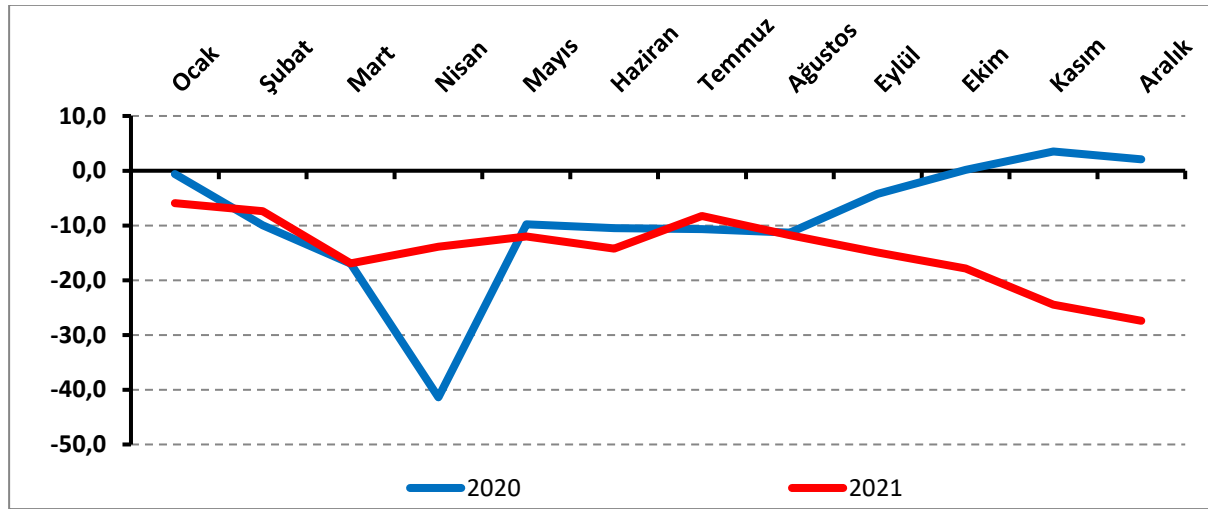
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-20,7	-21,6	-11,8	-17,8	-15,9	-12,1	-19,9	-21,4	-15,1	-16,6	-12,5	-12,7
2020	-11,9	-15,6	-19,7	-30,6	-17,5	-21,3	-16,8	-16,1	-15,4	-12,9	-11,7	-2,5
2021	-14,6	-16,9	-19,8	-17,4	-19,8	-19,4	-17,9	-18,4	-5,9	-8,1	-11,1	-11,9

2021 yılında perakendecinin satış beklentisi 2020 yılına göre azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklenti değerlerine 2021 ve 2020 yılları itibarıyla bakıldığında, beklentilerin 2021 yılı Şubat, Mart, Nisan ve Temmuz aylarında 2020'nin aynı dönemlerine göre daha yüksek değerler aldığı görülmektedir. Diğer taraftan, önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin 2020 yılı ortalaması 9,1 puan iken 2021 yılı ortalaması -14,6 puan değerini almıştır. Çeyreklik dönemlerde incelendiğinde ise, 2021 yılının dördüncü çeyreğinde 2020 değerinin 25,2 puan altında olduğu görülmektedir. Perakende sektörü için 2021 yılı, beklentilerin genel olarak 2020 yılına göre daha düşük seyrettiği bir yıl olmuştur.

Aralık 2021'de -27,4 puan değerini alan önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 2,9 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 29,5 puan gerilemiştir. Aralık 2021'de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 17'si önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 58,6'sı işlerinde kötüleşme beklediğini belirtmiştir. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 24,5'tir.

Şekil-3. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Ocak – Aralık; 2020 – 2021)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

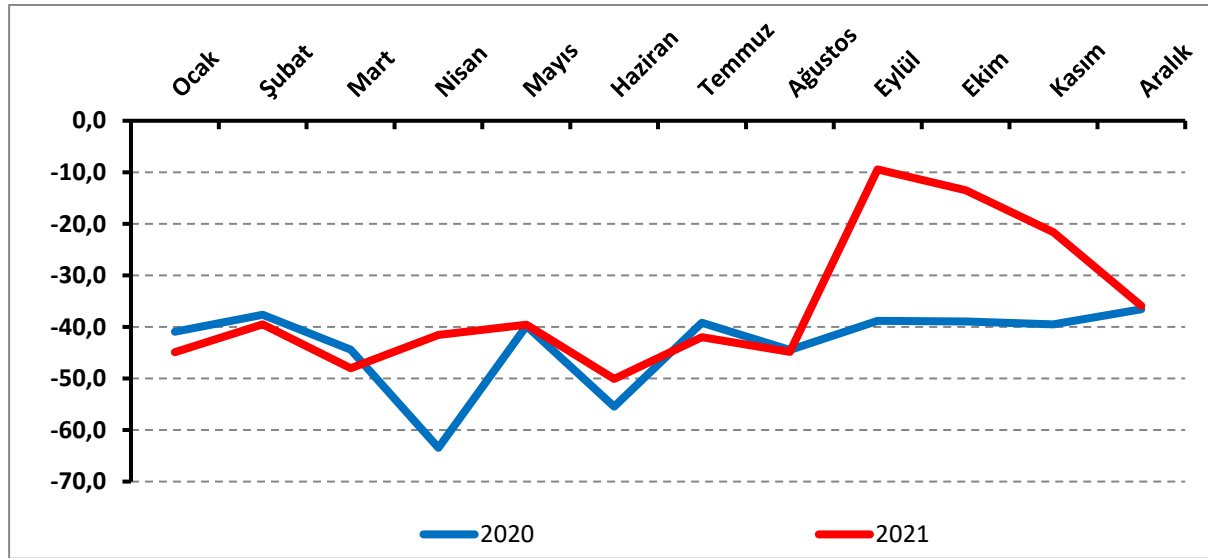
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-19,3	-25,4	-3,0	-11,2	-5,4	-12,6	-24,9	-25,3	-9,0	-7,8	-0,1	-2,7
2020	-0,6	-10,0	-17,0	-41,4	-9,8	-10,5	-10,6	-11,3	-4,2	0,1	3,5	2,1
2021	-5,9	-7,4	-16,9	-13,9	-12,0	-14,2	-8,3	-11,8	-15,0	-17,9	-24,5	-27,4

2021 yılında perakendecilerin iş hacimleri 2020 yılına göre arttı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumuna 2021 ve 2020 yılları itibarıyla bakıldığında, 2021 yılı değerleri Ocak, Şubat, Mart, Temmuz ve Ağustos aylarında 2020'den düşük değer almış; 2020 yılı ortalaması -43,3 puan iken, 2021 yılı ortalaması -35,9 puan olmuştur. Diğer bir ifadeyle, 2021 yılının iş hacmine yönelik değerlendirmeler 2020 yılından daha olumludur. Çeyreklik dönemler bazında geçen yıla göre işlerin durumu incelendiğinde, ilk çeyrekte 2021 yılı değeri 2020 yılı değerinin 3,1 puan altındadır.

Aralık 2021'de ise endeks -35,9 puan değerini alarak, Aralık 2020'ye göre 0,7 puan artarken, Kasım 2021'e göre ise 14,3 puan azalmıştır. TEPE anketi katılımcılarının yüzde 21,6'sı geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 57,6'dır. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 20,8 olmuştur.

Şekil-4. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Ocak – Aralık; 2020 – 2021)

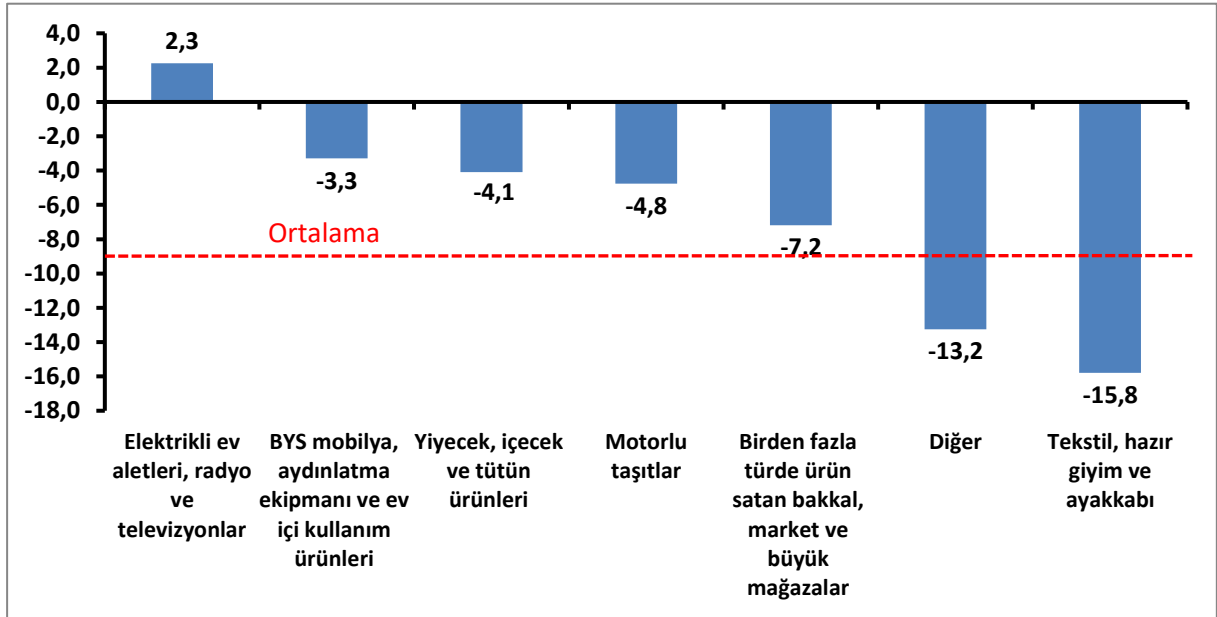
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	-41,9
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5	-39,2	-44,5	-38,8	-38,9	-39,5	-36,6
2021	-44,9	-39,5	-48,0	-41,6	-39,5	-50,1	-42,0	-44,9	-9,4	-13,5	-21,6	-35,9

Perakende güveni en çok “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe azaldı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Aralık 2021’de, geçen yılın aynı dönemine göre “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “motorlu taşıtlar” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörleri ortalamanın altında değer almıştır.

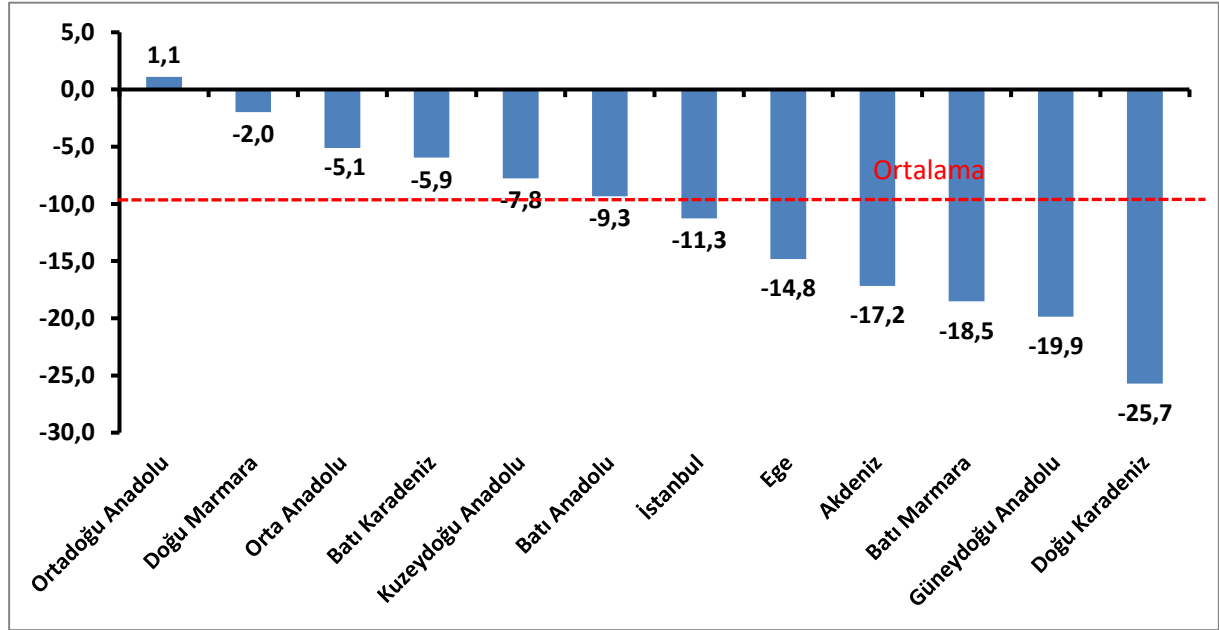
Şekil-5. Alt sektör bazında TEPE’nin Aralık 2021’de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en çok Doğu Karadeniz Bölgesi'nde azaldı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Aralık 2021'de, geçen yılın aynı dönemine göre sadece Ortadoğu Anadolu bölgesinde artış gerçekleşirken, diğer bölgelerin tamamında azalmıştır. En fazla azalış -25,7 puan ile Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşanmıştır. İstanbul, Ege, Akdeniz, Batı Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri de perakende güvenindeki 10 puan üzerinde artışlarla dikkat çekmektedir.

Şekil-6. Bölgeler bazında TEPE'nin Aralık 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendede tüm beklentiler zayıfladı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında, Aralık 2021’de, “işlerin geçen yıla göre durumu” ve “mevcut stok düzeyi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Aralık 2020’ye kıyasla olumsuz yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” artmıştır. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise “mevcut stok düzeyi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Kasım 2021’e kıyasla olumsuz yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” gerilemiştir. Diğer bir ifadeyle, Aralık ayında, geleceğe yönelik satış, sipariş, istihdam ve mağaza sayısı dâhil olmak üzere tüm beklentiler gerek geçen yıla göre gerekse geçen aya kıyasla zayıflamıştır. Finansal piyasalarda yaşanan hareketliliğin geleceğe yönelik beklentilerin olumsuz gelişiminde etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 12/2020	Endeks 11/2021	Endeks 12/2021	Bir önceki aya göre değişim 12/2021	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 12/2021
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-26,0	-36,0	-48,4	-12,4	-22,4
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	16,5	27,1	40,2	13,1	23,7
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-7,4	-20,3	-29,1	-8,8	-21,7
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	2,1	-24,5	-27,4	-2,9	-29,5
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	21,1	-2,4	-8,2	-5,8	-29,3
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	46,0	65,6	53,4	-12,2	7,4
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-36,6	-21,6	-35,9	-14,3	0,7
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	7,3	3,1	-8,7	-11,8	-16,0

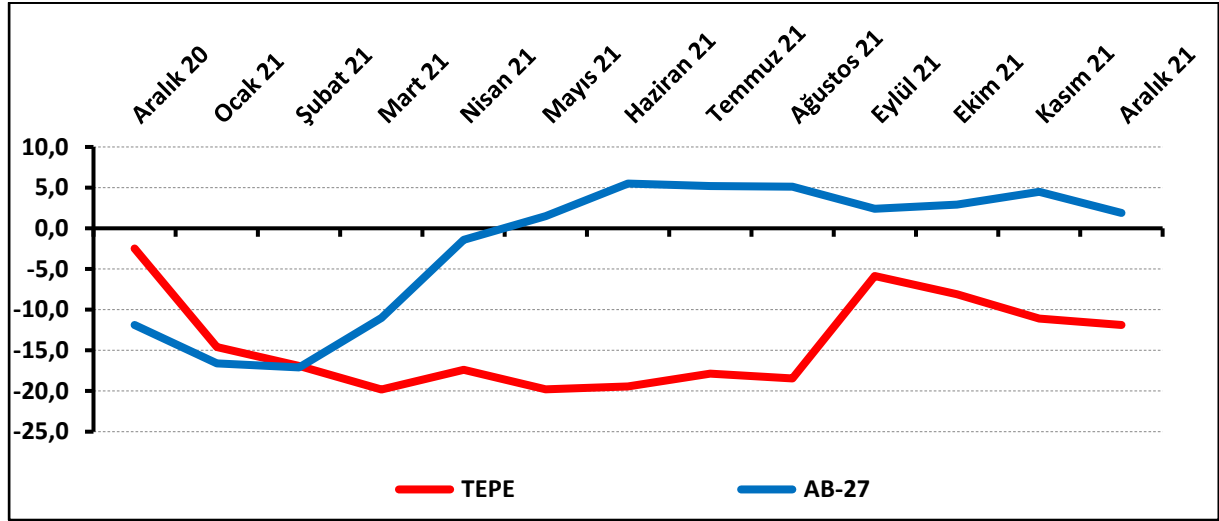
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen aya göre azaldı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Aralık 2021'de bir önceki aya göre 2,6 puan azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre 13,8 puan artmış ve 1,9 puan değerini almıştır. AB-27'de perakende güveninin geçen aya kıyasla azalışında hızla yayılan Omicron varyantına karşı alınan tedbirlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Şekil-7. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Aralık 2020 – Aralık 2021)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-0,5	0,2	1,7	0,3	0,6	1,2	0,6	1,6	1,1	0,0	0,9	1,8
2020	1,2	1,3	-6,4	-29,1	-28,3	-18,4	-13,7	-9,2	-7,1	-5,6	-11,7	-11,9
2021	-16,6	-17,1	-11,0	-1,4	1,5	5,5	5,2	5,1	2,4	2,9	4,5	1,9

Aralık 2021’de perakende güveninde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi’nin gerisinde kaldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Aralık ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Malta olmuştur. Yunanistan, Hırvatistan ve İspanya’da da 30 puan üzerinde iyileşmeler gerçekleşmiştir. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27’de 13,8 puana, Euro Bölgesi’nde ise 14,3 puana ulaşmıştır. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Malta’da yaşanmış; bölge ortalamaları ise AB-27’de ve Euro Bölgesi’nde -2,6 puan olmuştur. Türkiye’nin AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde kaldığı ve perakende güveninin geçen yıla göre en fazla azaldığı ikinci ülke olduğu görülmektedir.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye’nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Aralık 2020 ve Kasım 2021’e göre)

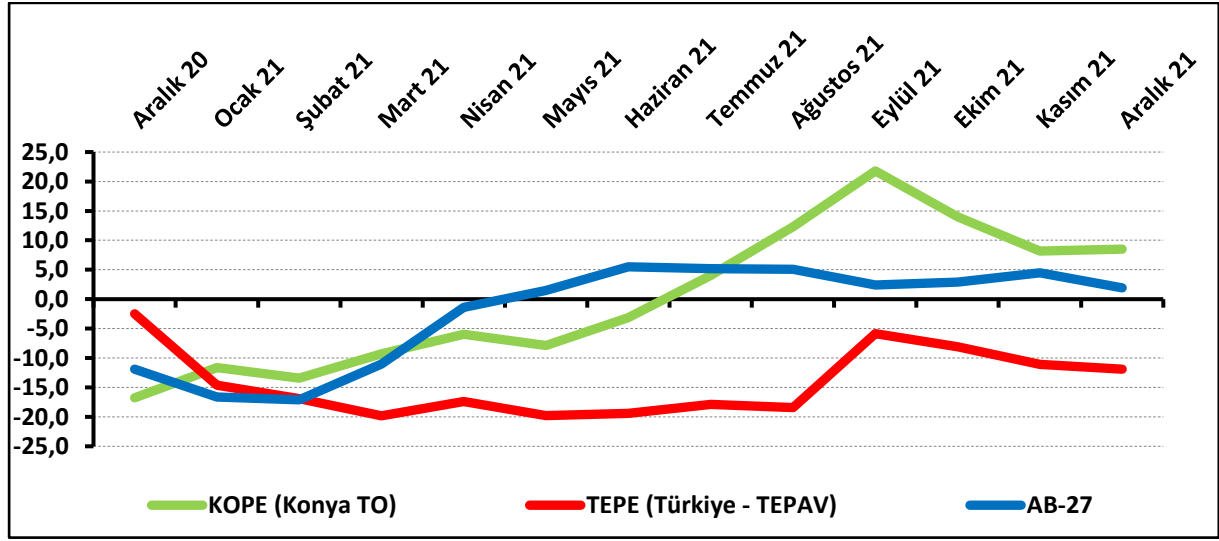
Ülkeler	Aralık 2020’ye göre Perakende Güven Endeksi’ndeki Değişim (Puan)*	Kasım 2021’e göre Perakende Güven Endeksi’ndeki Değişim (Puan)
Malta	50,1	36,1
Yunanistan	41,3	9,5
Hırvatistan	40,0	2,8
İspanya	31,0	-1,2
Sırbistan	25,8	5,6
Belçika	24,5	8,3
Avusturya	23,5	-19,8
Slovenya	22,9	3,2
İtalya	22,4	0,4
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	22,0	-0,1
İsveç	19,6	-4,8
Polonya	19,5	0,9
Estonya	18,8	5,5
Karadağ	17,7	1,7
Portekiz	17,3	1,6
Bulgaristan	16,2	4,9
Euro Bölgesi-19	14,3	-2,6
Arnavutluk	13,9	3,4
AB-27	13,8	-2,6
Litvanya	12,9	0,6
Fransa	12,8	0,2
Makedonya Cumhuriyeti	11,9	3,0
Slovakya	11,7	-12,6
Macaristan	11,0	-11,1
Çek Cumhuriyeti	10,7	-0,3
Letonya	10,5	2,8
Hollanda	10,4	3,0
İrlanda	8,1	-4,9
Romanya	6,5	1,7
Almanya	1,4	-8,4
Finlandiya	0,4	-8,4
Türkiye	-9,4	-0,8
Danimarka	-18,8	-9,3

*Sıralama Aralık 2020 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Aralık 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre 25,3 puan, bir önceki aya göre ise 0,3 puan artışla 8,5 puan değerini almıştır. KOPE, Aralık ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergilemiştir.

Şekil-8. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Aralık 2020 – Aralık 2021)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-17,0	-17,9	-13,3	-15,2	-14,2	-8,5	-15,7	-9,0	-11,0	-17,2	-8,8	-6,0
2020	-5,3	-5,7	-22,0	-27,4	-8,6	-8,1	-2,9	-12,6	-13,1	-14,8	-16,3	-16,8
2021	-11,6	-13,4	-9,3	-6,0	-7,9	-3,1	4,1	12,3	21,8	14,0	8,2	8,5